

ФІНАНСОВО-АНАЛІТИЧНІ ПІДХОДИ

У ВИЗНАЧЕННІ ЗАМОЖНОСТІ ВІТЧИЗНЯНИХ ПІДПРИЄМСТВ

Вирішення аналітичних завдань з оцінки економічної заможності сучасних підприємств з метою розробки стратегічних та тактичних управлінських рішень щодо розширення обсягів господарської діяльності підприємств, безумовно, спирається на дослідження можливостей використовувати позиковий капітал. З боку кредитних установ виникає необхідність приймати ефективні управлінські рішення щодо надання позик й отримання доходів від успішних кредитних операцій, запорукою чого стає кредитоспроможність підприємств-позичальників. При цілісному погляді на економічні інтереси підприємств та кредитних установ слід відзначити, що економічна заможність підприємства генерує його кредитоспроможність та забезпечує зниження кредитного ризику.

Відповідно чинних стандартів НБУ, кредитоспроможність визначається наявністю у позичальника (контрагента банку) передумов для проведення кредитної операції і його спроможністю повернути борг у повному обсязі та в обумовлені договором строки [1]. Рекомендовані критерії визначення кредитоспроможності позичальників характеризують його здатність своєчасно розраховуватися за раніше одержаними кредитами, його поточне фінансове становище, спроможність у разі потреби мобілізувати кошти з різних джерел і забезпечити оперативну конверсію активів у ліквідні кошти [1].

З метою удосконалення аналітичного інструментарію оцінки економічної заможності підприємств розглянемо деякі аспекти чинного підходу до аналізу кредитоспроможності потенційних позичальників, що використовуються українськими банками, націлені на визначення узагальнюючого показника або інтегральної оцінки, яка дозволяє віднести суб'єкт господарювання до певного класу кредитоспроможності. Етапи та складові такої інтегральної оцінки впливають на точність висновку, адже для банку - це уникнення невинуватених ризиків при проведенні кредитних операцій, а для позичальників - це можливий обсяг та умови надання кредиту.

Комплексна характеристика, що базується на аналітичних та якісних показниках, є основою розрахунку інтегрованого рейтингу. Так, до групи аналітичних показників, як правило, комерційні банки включають рентабельність власного капіталу, питому вагу власних коштів, покриття необоротних активів власним капіталом, тривалість обороту короткострокової (кредиторської та дебіторської) заборгованості, показники ліквідності. З метою усунення недоліків показників ліквідності, зокрема їх статичністю, виникає необхідність доповнення методики оцінки фінансового стану підприємств показниками аналізу руху грошових коштів, не передбачених положенням НБУ. При цьому слід зауважити, що аналітичні висновки з оцінки фінансової стійкості, як складової заможності підприємства, потребують урахування фактору часу. Так, наприклад, значна частка грошових коштів у структурі оборотних активів підприємства є важливішим фактором короткострокової фінансової стійкості підприємства та впливає на рівень його економічної безпеки. Але грошові кошти не є прибутковими і тому, з перспективного погляду, це негативно впливає на загальну рентабельність активів та інвестиційну привабливість підприємства.

Відзначимо, що відповідно «Порядку проведення оцінки фінансового стану потенційного бенефіціара інвестиційного проекту» [2] здатність позичальника обслуговувати залучені позики визначається на основі прогнозного коефіцієнту покриття боргу, інформацією для розрахунку якого є прогнози руху грошових коштів позичальника та прогнозні календарі обслуговування та погашення боргів.

Таким чином, розмежування факторів на коротко- та довгострокову фінансову стійкість підприємства дозволяє встановити пріоритети в управлінні фінансами підприємства в залежності від конкретних обставин.

Основні напрямки фінансового управління полягають в створенні резервів фінансування, що забезпечують зростання обсягів виробництва і реалізації продукції, зменшення витрат, отримання прибутку, збалансування матеріальних і фінансових ресурсів, підвищення фінансової стійкості [3, с.180].

Підтримання рівня економічної безпеки діяльності підприємства з боку якісних показників, на наш погляд, потребує проведення аналізу даних про наявність поточної картотеки неспланиваних розрахункових документів, про наявність простроченої заборгованості перед бюджетами різних рівнів та перед робітниками по заробітній платі, а також наявність плану розвитку підприємства.

Таким чином, ефективність аналізу заможності підприємств підвищується при поєднанні оцінки кількісних та якісних показників, якщо приймати до уваги їх взаємозв'язки та взаємовплив. При подальшому дослідженні виявляється необхідним поглиблення питань фінансового прогнозування потоку грошових коштів, оскільки це дозволяє визначити ймовірні майбутні потреби у збільшенні капіталу або уникнути небажаного накопичення готівки, що не приносить прибутку.

Література:

1. [Положення про визначення банками України розміру кредитного ризику за активними банківськими операціями](http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/v0351500-16/paran18#n18) 30.06.2016 № 351 Офіційний сайт Національного банку України / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/v0351500-16/paran18#n18>
2. Наказ Міністерства фінансів України від 14.07.2016 № 616 «Про затвердження Порядку проведення оцінки фінансового стану потенційного бенефіціара інвестиційного проекту» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1095-16>.
3. Аналітичні методи дослідження конкурентоздатності суб'єктів господарювання: Монографія. За ред. Волкової Н.А./ Н.А. Волкова, Р.М. Волчек, О.М. Гайдаєнко та ін. – Одеса: ОНЕУ, Кримполіграфпапір.– 2017. – 400с.